

Przejęcie na własność udziałów w spółce z o.o. obciążonych zastawem rejestrowym a ograniczenie obrotu udziałami w umowie spółki

Zabezpieczeniem spłaty finansowań udzielanych spółkom z o.o. są niejednokrotnie zastawy rejestrowe na udziałach w tych spółkach, ustanawiane przez wspólników (zastawców) na rzecz banków (zastawników). Istotą tego zabezpieczenia jest możliwość zaspokojenia z udziałów dłużnika, co stanowi alternatywę dla egzekucji z majątku samego dłużnika. Najszybszym sposobem realizacji zastawu jest przejęcie przez zastawnika na własność obciążonego przedmiotu¹. Niejasne jest jednak, czy wierzyciel może być pozbawiony uprawnienia do takiego przejęcia na podstawie ograniczenia obrotu udziałami zastrzeżonego w umowie spółki. Jest to istotne zagadnienie, ponieważ – z jednej strony – w umowach spółek z o.o. powszechnie występują ograniczenia zbywalności udziałów², natomiast – z drugiej strony – klauzula przejęcia zastawionych udziałów na własność cieszy się dużym zainteresowaniem podmiotów udzielających finansowania, ponieważ jest to sposób zaspokojenia bardziej efektywny od egzekucji sądowej.

PAWEŁ BARTOSIEWICZ
IWONA CISZYŃSKA

Uprawnienie zastawnika zaspokojenia się z przedmiotu zastawu poprzez jego przejęcie na własność

Zastawnik zastawu rejestrowego na udziałach uprawniony jest do przejęcia obciążonego przedmiotu na własność, o ile umowa zastawnicza

¹ Procedura przejęcia nie jest skomplikowana, można ją w zasadzie przeprowadzić w ciągu 8 dni i bez istotnych nakładów finansowych. Zob. B. Merczyński, P. Bartosiewicz, *Zbieg zastawów rejestrowych a przejęcie na własność przedmiotu zastawu przez zastawnika*, Monitor Prawa Bankowego 2017, nr 12, s. 77.

² Zob. m.in. G. Suliński, *Skutki naruszenia umownego (statutowego) ograniczenia rozporządzania udziałami lub akcjami*, Przegląd Prawa Handlowego 2014, nr 8, s. 40 oraz A. Opalski [w:] *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, t. IIA (red. A. Opalski), Warszawa 2018, s. 437. Ten drugi autor dodatkowo wskazuje, że w krajowych uwarunkowaniach udziały mogą być swobodnie zbywane niemal wyłącznie w spółkach z o.o. pozyskujących finansowanie za pośrednictwem tzw. *crowdfundingu*. W pozostałych spółkach regułą jest uzależnienie zmian w gronie wspólników od aprobaty spółki bądź jej wspólników w odniesieniu do wszystkich albo, znacznie rzadziej, przynajmniej niektórych udziałów (np. przysługujących założycielom *startupu*, ale już nie inwestorom *venture capital*).